

## MEĐUNARODNO TRŽIŠTE JABUKE - STANJE I TENDENCIJE<sup>1</sup>

*Vlahović, B.<sup>2</sup>, Tomašević, D.<sup>3</sup>, Veličković, S.<sup>4</sup>*

**Izvod:** U radu se analizira međunarodno tržište jabuke. Determinisane su promene u međunarodnom prometu, apostrofirani su najveći izvoznici i uvoznici. Prosečan izvoz iznosio je 10,4 miliona tona (2006-2012) sa tendencijom umerenog rasta po stopi od 2,4%. Najznačajniji izvoznik jeste Kina, koja je i najveći svetski proizvođač, sa 1,5 miliona tona i učešćem od 14% u ukupnom svetskom izvozu. Slede Italija, SAD, Čile i Francuska koje zajedno daju polovinu svetskog izvoza jabuke. Uvoz iznosi 10,1 miliona tona i beleži trend nešto intenzivnijeg rasta u odnosu na izvoz, po prosečnoj stopi od 2,5% godišnje. Najveći uvoznik je Rusija sa 1,5 miliona tona i učešćem u svetu od 14%. Veliki uvoznici su i Nemačka, Velika Britanija, Holandija i Francuska, koje zajedno apsorbuju trećinu svetskog uvoza. U narednom periodu može se očekivati dalja ekspanzija međunarodne trgovine. Ona će, pre svega, zavisiti od nivoa proizvodnje i kupovne moći potrošača, dominantno od ekonomskih faktora. Intenziviraće se trgovina jabuke proizvedene u integralnom i organskom sistemu proizvodnje.

**Ključne reči:** Jabuka, međunarodna trgovina, izvoz, uvoz.

### Uvod

Osnovni cilj istraživanje jeste sagledavanje promena na međunarodnom tržištu jabuke, identifikacija najznačajnijih učesnika na međunarodnom tržištu i sagledavanje kretanja u narednom periodu. Jabuka je po obimu proizvodnje najznačajnija kontinentalna vrsta voća u svetu. Poslednjih godina svetska proizvodnja jabuke je u blagom porastu (*Nikolić i sar., 2012*). Svetska proizvodnja iznosi 63 miliona tona (2010-2012). Ona predstavlja značajan proizvod u međunarodnom prometu. Globalizacija proizvodnje doprinela je stvaranju „svetskog sortimenta“ jabuke i istovremenom gubljenju lokalnih sorti. Rezultanta promena u proizvodnji ogledaju se u tome da sorta Zlatni delišes ostaje kao najznačajnija sorta. Jonagold polako gubi svoje visoko pozicionirano mesto. Crveni delišes i Greni Smit zadržavaju svoje površine. Najveći skok u proizvodnji ima sorta Gala. U značajnom porastu su sorte Breburn i

---

<sup>1</sup> Rad je deo istraživanja na projektu 46006 - Održiva poljoprivreda i ruralni razvoj u funkciji ostvarivanja strateških ciljeva R. Srbije u okviru dunavskog regiona finansiranog od strane Ministarstva za nauku i tehnološki razvoj Republike Srbije.

<sup>2</sup> Dr Branislav Vlahović, redovni profesor, Poljoprivredni fakultet Univerziteta u Novom Sadu, Trg Dositeja Obradovića 8, 21000 Novi Sad, Srbija, e-mail: [vlahovic@polj.uns.ac.rs](mailto:vlahovic@polj.uns.ac.rs)

<sup>3</sup> Mr Dejan Tomašević, DT Consulting, Milana Toplice 10, 21000 Novi Sad, e-mail: [tomasevic.deki@gmail.com](mailto:tomasevic.deki@gmail.com)

<sup>4</sup> Dipl. ing. Stevan Veličković, e-mail: [stevchenko@hotmail.com](mailto:stevchenko@hotmail.com)

Fudži, one su najznačajnije novije sorte u savremenoj proizvodnji (Zadavec, Beber, Donik, 2009).

### Materijal i metode rada

Osnovni izvori preuzeti su iz statističke baze podataka Organizacije Ujedinjenih Nacija za ishranu i poljoprivredu – FAO (*Food and Agriculture Organization*) i Međunarodni trgovinski centar (*International Trade Centar*), u vremenskom periodu od 2006. do 2012. godine. Intenzitet kretanja promena kvantifikovan je izračunavanjem stopa promena primenom funkcija sa najprilagođenijim linijama trenda originalnim podacima.

### Rezultati istraživanja i diskusija

#### Izvoz jabuke u svetu

Prosečan izvoz jabuke u svetu u istraživanom periodu iznosio je 10,4 miliona tona (8,3 milijardi US\$). U međunarodni promet dospeva 16% ukupne svetske proizvodnje. Prisutan je trend umerenog rasta po stopi od 2,36%. Rezultanta je obima proizvodnje i intenziteta tražnje na međunarodnom tržištu.

Tabela 1.: Najveći izvoznici jabuke u svetu (2006-2012)  
Table 1: The largest exporters of apples in the world (2006-2012)

Država - Country	Izvoz – Export (miliona tona)	Struktura – Structure (%)	CV (%)	Stopa promene – Rate of change (%)
Kina – China	1,46	14,01	10,69	2,77
Italija – Italia	0,97	9,30	12,16	3,63
SAD – USA	0,92	8,83	10,88	5,12
Čile – Chile	0,89	8,54	5,76	1,03
Francuska- France	0,71	6,81	5,94	-1,99
Svet – World	10,42	100	5,47	2,36

Izvor: obračun na bazi <http://www.intracen.org/>

Kina, predstavlja najvećeg svetskog proizvođača i zvoznika jabuke. Proizvodnja jabuke učestvuje sa 34% ukupne domaće proizvodnje voća. Najzastupljenije sorte su: Fuji (45%), Red Star (12%), Kuinguan (10%) i Guoguang (10%). U analiziranom periodu izvozila je prosečno 1,46 miliona tona, odnosno davala je 14% svetskog izvoza, ostvarivši pri tom prosečni godišnji prihod od blizu 950 miliona US\$. Ostvaruje umereni rast izvoza po stopi od 2,77%. Glavna izvozna destinacija jeste Indonezija, gde plasira 223 hiljade tona ili 15% ukupnog izvoza, slede Rusija sa učešćem od 14%, Vijetnam sa 11%, Tajland sa 8% i Filipini sa 5% izvoza. U navedene zemlje Kina plasira više od polovine (53%) ukupnog izvoza. Iako je proizvodnja jabuke u Kini u značajnoj ekspanziji, ona ima za cilj zadovoljenje potreba, pre svega, domaćeg tržišta. Značajno raste izvoz ka Rusiji tako da će ona u narednom periodu biti najznačajniji spoljnotrgovinski partner (Rania, El-Shehawy, Lutang, 2011).

Drugo mesto u svetskom izvozu zauzima Italija koja je u istraživanom periodu izvozila prosečno 973 hiljade tona, odnosno 9% svetskog izvoza i tom prilikom ostvarivala godišnji prihod od milijardu US\$. Ostvaruje veće prihode od izvoza u odnosu na Kinu, što je posledica viših izvoznih cena. Prisutan je rast izvoza po stopi od 3,63% godišnje. Pokrajina Južni Tiroljedna je od najznačajnijih regija u proizvodnji jabuke u Evropi. Godišnje proizvede oko milion tona, što je oko 10% proizvodnje Evropske Unije. Na 18 hiljada hektara proizvodnjom se bavi osam hiljada proizvođača. To su, uglavnom, manji porodični posedi prosečne veličine 2,5 hektara, sa izrazito visokim prinosima, oko 60 tona po hektaru ([www.poljoprivreda.info](http://www.poljoprivreda.info)). Italija je veliki proizvođač i izvoznik jabuke proizvedene u sistemu organske proizvodnje. Najviše izvozi u Nemačku, prosečno 344 hiljade tona ili 35% ukupnog izvoza. Slede Španija sa 7% Francuska sa 6% Rusija sa 5% i Velika Britanija sa 4%. U navedenih pet zemalja plasira više od polovine (57%) ukupnog izvoza. Evidentno je da u strukturi izvoza dominiraju zemlje Evropske Unije.

Na trećem mestu nalazi se SAD, koje izvezu prosečno 929 hiljada tona, odnosno 9% svetskog izvoza (970 miliona US\$), uz intenzivan rast izvoza po stopi od 5,12%. SAD predstavlja drugog svetskog proizvođača jabuke. Najveći regioni za proizvodnju jabuke nalaze se oko jezera Mičigen istočno do obale Atlantika i severoistoka prema Novoj Škotskoj. Drugi važni regioni uključuju podnožja Virdžinije i Severne Karoline i planinske doline obližnjih država Ohajo, Vašington i Oregon, kao i Kalifornija ([www.conversableeconomist.blogspot.com](http://www.conversableeconomist.blogspot.com)). SAD jabuku najviše izvozi u Meksiko, 266 hiljada tona (29%), slede Kanada (20%), Kineski Tajpeh (6%), Indija (5%) i Hong Kong (5%). U navedene zemlje, SAD plasiraju dve trećine ukupnog izvoza. Najzastupljenije sorte u izvozu su: Crveni delišes, Gala, Zlatni delišes, Fudži i Greni smit (<http://www.usapple.org/>).

U narednom periodu Kina će ostati daleko najveći svetski izvoznik. Očekuje se porast prometa jabuke proizvedene u integralnom i organskom sistemu proizvodnje. Za visok izvoz nije dovoljno samo proizvesti kvalitetan proizvod i povoljna cena već su potrebna i značajna ulaganja u marketinške aktivnosti.

### **Uvoz jabuke u svetu**

Prosečan uvoz jabuke u svetu u istraživanom periodu iznosio je 10,1 milion tona uz prisutan umeren rast po stopi od 2,50% godišnje. Vodeći regionalni uvoznik je Evropa, koja apsorbuje dve trećine ukupnog svetskog uvoza.

Rusija predstavlja najvećeg uvoznika jabuke u svetu. U istraživanom periodu prosečno je uvozila 1,46 miliona tona (926 miliona US\$), što čini oko 14% svetskog uvoza. Beleži intenzivan rast uvoza po stopi od 6,96% godišnje. Glavni snabdevači ruskog tržišta su Poljska sa 315 hiljada tona (22%), Kina sa 14%, Argentina i Belgija sa po 10% i Italija sa 4%. Navedene zemlje u strukturi uvoza učestvuju sa skoro dve trećine. Poljski proizvođači jabuke suočice se sa značajnim gubicima zbog ruskog embarga na uvoz poljoprivrednih proizvoda iz zemalja EU i drugih zapadnih zemalja

2014. godine (<http://blogs.ft.com/ftdata>). Zbog situacije u vezi sa zabranom uvoza hrane iz Evropske Unije Rusija će morati da se preorijentiše na druge uvozne destinacije.

Na drugom mestu nalazi se Nemačka, prosečno godišnje uveze 820 hiljada tona (827 miliona US\$), što čini 8% svetskog uvoza. Nemačka smanjuje uvoz po stopi od 4,76%. To je rezultanta, pre svega, rasta domaće proizvodnje. Najviše uvozi iz Italije (39%), Holandije (13%), Francuske (8%), Novog Zelanda (6%) i Belgije (5%). Navedene zemlje isporuče 71% jabuke na nemačko tržište. U strukturi uvoza značajne količine predstavljaju i jabuke proizvedene u sistemu organske proizvodnje (dominira Italija). Proizvodnja jabuke po organskim principima porasla je na tri hiljade hektara i čini 9% u strukturi ukupne proizvodnje, to znači izvesno redukovanje uvoza (<http://www.fibl.org>). Značajne količine jabuke potroše se u vidu soka od jabuke (nem. *Apfelsaft*), kao i osvežavajućih pića na bazi soka od jabuke (nem. *Apfelschorle*), takođe, jabuka predstavlja najvažniji sastojak nacionalne poslastice, kolača od jabuka nem. *Apfelstrudel* (<http://www.helgilibrary.com>).

Tabela 2: Najveći uvoznici jabuke u svetu (2006-2012)  
Table 2: The largest importers of apples in the world (2006-2012)

Država – Country	Uvoz – Import (miliona tona)	Struktura – Structure (%)	CV (%)	Stopa promene – Rate of change (%)
Rusija – Russia	1,46	14,44	13,04	6,96
Nemačka – Germany	0,82	8,11	10,11	-4,76
V. Britanija – G. Britain	0,62	6,13	6,02	-1,38
Holandija – Nederland	0,51	5,04	4,65	-1,38
Francuska – France	0,31	3,07	9,56	3,56
Svet – World	10,11	100	6,79	2,50

*Izvor: obračun na bazi <http://www.intracen.org/>*

Treći najveći uvoznik jabuke u svetu jeste Velika Britanija, koja prosečno godišnje uveze 623 hiljade tona (723 miliona US\$), što predstavlja 6% svetskog uvoza jabuke. Velika Britanija ostvaruje trend pada uvoza po stopi od 1,38%. Najveći uvoz je iz Francuske (25%), zatim Južnoafričke Republike (19%), Holandije (12%), Novog Zelanda (8%) i Italije (6%). Navedene zemlje čine oko 70% ukupnog uvoza u Veliku Britaniju. Najveću tražnju na tržištu imaju sorte: Breburn, Gala, Jonagold i Greni Smit (<http://www.ifr.ac.uk/>). Značajne količine jabuke u Velikoj Britaniji potroše se u vidu Sajdera (eng. *Cider*), fermentisanog alkoholnog pića koje se pravi od jabuke a naziva se i “vinom od jabuke”.

U narednom periodu očekuje se da će Rusija i dalje ostati najveći svetski uvoznik ali sa značajno izmenjenim uvoznim destinacijama. Nemačka će, takođe, zadržati visoku uvoznju poziciju.

## **Zaključak**

Jabuka predstavlja najznačajnije kontinentalo voće i značajan proizvod u međunarodnom prometu. Prosečan svetski izvoz iznosi 10,4 miliona tona ima tendenciju blagog rasta po stopi od 2,36% godišnje. Od ukupne svetske proizvodnje u promet dospeva oko 16%. Najveći svetski izvoznik ujedno i najveći svetski proizvođač jeste Kina, koja izvozi 1,5 miliona tona i ostvaruje trend rasta izvoza. Veliki izvoznici su i Italija, SAD, Čile i Francuska koji dominiraju na međunarodnom tržištu sa učešćem od 50%. Najveći svetski uvoznik je Rusija koja uvozi 1,5 miliona tona i koja značajno povećava svoj uvoz. Veliki uvoznici su i Nemačka, Velika Britanija, Holandija i Francuska, koje zajedno apsorbuju trećinu svetskog uvoza. U narednom periodu može se očekivati ekspanzija međunarodne trgovine. Ona će, pre svega, zavisiti od nivoa proizvodnje i kupovne moći potrošača. Intenziviraće se trgovina jabuke proizvedene u integralnom i organskom sistemu proizvodnje.

## **Literatura**

- Zdravec, P., Beber, M., Donik, Biserka (2009): Novije sorte jabuke u savremenoj proizvodnji, Zbornik radova II Savetovanja: Inovacije u voćarstvu, Beograd, 39-40.
- Nikolić, D., Keserović, Z., Magazin, N., Paunović, S., Miletić, R., Nikolić, M., Milivojević, J. (2012): Stanje i perspektive razvoja voćarstva u Srbiji, Kongres voćara i vinogradara Srbije sa međunarodnim učešćem, Vrnjačka Banja, 3-23.
- Rania A. El-Shehaw, A. M. Lutang, L. (2011): The Structure and Competitiveness of China's Apple Exports, World Journal of Agricultural Sciences 7 (6): 678-683.
- [http://www.usapple.org/index.php?option=com\\_content&view=article&id=179&Itemid=285](http://www.usapple.org/index.php?option=com_content&view=article&id=179&Itemid=285)
- <http://www.poljoprivreda.info>
- <http://blogs.ft.com/ftdata/2014/11/04/polish-campaigners-bite-back-at-import-ban-on-apples-from-russia/>
- <http://www.conversableeconomist.blogspot.com>
- <http://www.usapple.org/>
- <http://www.fibl.org/en/service-en/news-archive/news/article/organic-imports-to-germany.html>
- <http://www.helgilibrary.com/indicators/index/apple-consumption-per-capita/>
- <http://www.ifr.ac.uk/science-society/spotlight/apples/>
- <http://www.intracen.org/itc/market-info-tools/trade-statistics/>

## INTERNATIONAL APPLE MARKET – CURRENT STATE AND TRENDS

*Vlahović, B<sup>1</sup>., Tomašević, D<sup>2</sup>., Veličković, S.<sup>3</sup>*

### Abstract

**Abstract:** This paper deals with international apple market analysis. Average export rate was 10,4 million tons (2006-2012) with moderate growth tendency of 2,36%. The most significant and largest exporter is China, which is the largest producer as well, with 1,5 million tons and 14% share of the world's total export. Then comes Italy, USA, Chile and France which amount to half of the world's total export, combined. Import is at 10,1 million tons, at an average rate of 2,5% growth, which represents a trend of slightly intensive growth comparing to export. The largest importer is Russia, with 1,5 million tons and 14% share of the world market. Large importers are also Germany, Great Britain, the Netherlands and France, which absorb one third (1/3) of the world's total import, combined. For the next period, we can expect further expansion of the international trade. It will depend mostly on the level of production and financial power of the consumers - predominantly on economic factors. Trade of organic apples (integral and organic system of production) shall increase.

**Key words:** Apple, international trade, export, import.

---

<sup>1</sup>Branislav Vlahović, Ph.D, Full Professor, Faculty of Agriculture, Trg Dositeja Obradovića 8, Novi Sad, Serbia, e-mail: vlahovic@polj.uns.ac.rs

<sup>2</sup>Dejan Tomašević, M.Sc. DT Consulting, Milana Toplice 10, 21000 Novi Sad, e-mail: [tomasevic.deki@gmail.com](mailto:tomasevic.deki@gmail.com)

<sup>3</sup>Dipl. ing. Stevan Veličković, e-mail: [stevchenko@hotmail.com](mailto:stevchenko@hotmail.com)